

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش و پاسخ‌های
دعاوی خانواده
(جلد اول)

گروه پژوهشی
انتشارات چراغ دانش

عنوان قراردادی :	ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور :	پرسش و پاسخ‌های دعاوی خانواده (جلد ۱)/گروه پژوهشی انتشارات چراغ دانش.
مشخصات نشر :	تهران : چراغ دانش ، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری :	۳۹۳ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۳۸-۴۶-۴
وضعیت فهرست نویسی :	فیبا
موضوع :	کودکان -- ایران -- سرپرستی
موضوع :	حقوق خانواده -- ایران
شناسه افروزه :	انتشارات چراغ دانش
ردی‌بندی کنگره :	/۴ ۱۳۹۵۶۰۲KMH
ردی‌بندی دیوبی :	۵۵۰ ۱۷۳/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی :	۴۱۹۰۵۱۱

شناسنامه

عنوان کتاب: پرسش و پاسخ‌های دعاوی خانواده (جلد ۱)

پدیدآورندگ: گروه پژوهشی

ناشر: انتشارات چراغ دانش

ناظر چاپ: رسول زینالی

نوبت چاپ: دوم / ویرایش دوم / ۱۳۹۷

قطع و تیراز: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۱۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۳۸-۴۶-۴

کد: ۳۰۱/۲

www.cheraghdanesh.com

دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی

پلاک ۴، طبقه ۳ و ۶ واحد ۷ و ۱۴

تلفن پخش و فروش: ۰۲۱ ۸۸۸۴۴۹۱۶ - ۸۸۸۳۲۷۲۵۱

حق چاپ برای انتشارات چراغ دانش محفوظ است. هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از

این اثر بدون اخذ مجوز کتبی از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست کلی

۱۳	مقدمه
۱۵	پرسش و پاسخ های دعاوی طلاق
۱۷	مبث اول: نشستهای قضائی در قالب پرسش و پاسخ
۲۱۱	مبث دوم: نظریات مشورتی در قالب پرسش و پاسخ
۲۷۹	پرسش و پاسخ های دعاوی تمکین
۲۸۱	مبث اول: نشستهای قضائی در قالب پرسش و پاسخ
۲۹۸	مبث دوم: نظریات مشورتی در قالب پرسش و پاسخ
۳۰۷	قوانين و مقررات دعاوی خانواده
۳۷۳	منابع و مأخذ

فهرست جزئی

۱۳	مقدمه
۱۵	پرسش و پاسخ های دعاوی طلاق
۱۷	مبث اول: نشستهای قضائی در قالب پرسش و پاسخ
۱۷	۱. واخواهی زوج از حکم غیابی طلاق
۱۹	۲. اصلاح رأی طلاق خلعی
۲۱	۳. تصمیم دادگاه تجدیدنظر در مواردی که در مرحله بدوی به خواسته خواهان توجهی نشده
۲۳	۴. تعیین حقوق مالی زوجه در دادگاه تجدیدنظر در صورت صدور گواهی عدم امكان سازش
۲۵	۵. اعتراض به رأی دادگاه بدوی به لحاظ عدم اتخاذ تصمیم در خصوص مسائل مالی
۲۶	۶. مرجع تجدیدنظر آرای صادره مربوط به اصل نکاح، طلاق، نسب و حجر
۲۹	۱. اجرای گواهی عدم امكان سازش
۳۰	۷. اعتبار گواهی عدم امكان سازش
۳۲	۸. قابلیت فرجام خواهی گواهی عدم امكان سازش

۹. طرح مجدد دعوای طلاق به علت سوء رفتار و معاشرت بعد از صدور قرار رد واجد اعتبار امر مختومه نیست.....	۳۲
۱۰. اعتبار امر مختوم در خصوص طلاق.....	۳۴
۱۱. مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش و عدم امکان اجرای آن در خارج از مهلت مقرر قانونی.....	۳۵
۱۲. تقاضای صدور اجراییه جهت دریافت مهر پس از انصراف زوج از طلاق زوجه.....	۳۶
۱۳. نحوه اجرای گواهی عدم امکان سازش در صورت امتناع زوج از اجرای آن.....	۳۷
۱۴. الزام به اجرای صیغه طلاق با تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش.....	۳۷
۱۵. تفویض اجرای صیغه طلاق به دفترخانه از دفتر دادگاه.....	۳۹
۱۶. دادخواست زوجه عليه زوج جهت تهیه مسکن مناسب.....	۴۱
۱۷. مرجع صالح رسیدگی به دعوای مطالبه مهر و صدور گواهی عدم امکان سازش.....	۴۳
۱۸. مرجع صالح رسیدگی به دعوای اصل نکاح و طلاق.....	۴۴
۱۹. مرجع صالح برای دعوای استرداد جهیزیه.....	۴۶
۲۰. مرجع صالح رسیدگی به دعواوی متعدد خانوادگی با توجه به متفاوت بودن محل سکونت زوجین..	۴۸
۲۱. طرح دعواوی خانوادگی در شوراهای حل اختلاف.....	۴۹
۲۲. مرجع صالح رسیدگی به دعواوی ناشی از تبعات طلاق صوری.....	۵۳
۲۳. امکان درخواست گواهی عدم امکان سازش از سوی وکیل به وکالت از هر دو طرف.....	۵۵
۲۴. جواز وکالت مطلق زوج به زوجه در طلاق.....	۵۶
۲۵. تقدیم دادخواست جهت مطالبه نصف دارایی زوج توسط زوجه قبل از طلاق.....	۵۸
۲۶. تکلیف دادگاه در صورت توافق زوجین و انصراف از طلاق در مرحله تجدیدنظر.....	۶۰
۲۷. چگونگی اجرای حکم غایبی.....	۶۱
۲۸. تفاوت حکم طلاق و گواهی عدم امکان سازش.....	۶۳
۲۹. دادگاه در طلاق‌های توافقی اجازه طلاق صادر می‌کند.....	۶۴
۳۰. اثر امتناع زوج از حضور در دفترخانه جهت طلاق.....	۶۴
۳۱. تقاضای مطالبه اجرت المثل ایام زوجیت.....	۶۵
۳۲. سلب حضانت از زوجه توسط زوج با وجود توافق قبل از طلاق.....	۶۶
۳۳. رسیدگی به دعواوی خانوادگی زوجین که مقیم خارج از کشور هستند.....	۶۸
۳۴. گواهی عدم امکان سازش در امور مالی و غیرمالی.....	۶۹
۳۵. درخواست ابطال صیغه طلاق اجرا شده به صورت وکالتی از سوی زوج.....	۷۰
۳۶. اصلاح دادخواست طلاق باهن به خلع و تشریفات اجرای آن.....	۷۲
۳۷. درخواست صدور حکم طلاق با استناد به شروط مندرج در عقدنامه با منشا خلاف واقع.....	۷۴
۳۸. تقاضای صدور حکم طلاق به لحاظ عسر و حرج زوجه.....	۷۵

۳۹. طلاق زن در مدت عادت زنانگی یا در حال نفاس صحیح نیست.....	۷۷
۴۰. پس از صدور گواهی عدم امکان سازش احدي از آنان از طلاق پشیمان شود.....	۷۷
۴۱. جزای شرط مصرح در عقد ازدواج.....	۷۹
۴۲. مجنون دائمی قابلیت صحی برای ازدواج ندارد.....	۸۱
۴۳. وضعیت حقوقی نکاح دوم زنی که پس از عده طلاق ازدواج کرده و حکم طلاق نقض شود.....	۸۲
۴۴. عدم مراجعته به دفترخانه جهت اجرای طلاق.....	۸۳
۴۵. جواز توارث در ایام عده فسخ نکاح و طلاق.....	۸۴
۴۶. جنبه اعلامی یا اجرایی داشتن حکم طلاق.....	۸۵
۴۷. رجعی یا بائی بودن حکم طلاق به استناد عسر و حرج.....	۸۶
۴۸. تعیین داور در صورتی که زوج مجھول المکان باشد.....	۸۸
۴۹. دادخواست طلاق از سوی زوج و اعلام اعسار از پرداخت حقوق مالی.....	۸۹
۵۰. عدم حضور زوجه برای معرفی به پزشکی قانونی جهت انجام تشریفات قبل از صدور حکم طلاق.....	۹۱
۵۱. حق رجوع برای مرد در طلاق خلع در صورت رجوع زن به عوض.....	۹۲
۵۲. راهکار قانونی برای حل معضل عدم ثبت طلاق رجعی از سوی دفترخانهها.....	۹۳
۵۳. رعایت تشریفات در دعاوی خانوادگی.....	۹۵
۵۴. محکومیت زوج به پرداخت نفقة و مهر و جهیزیه در صورت تقاضای طلاق از سوی زوجه.....	۹۶
۵۵. توافق در طلاق به استناد جنون زوج.....	۹۷
۵۶. طلاق زوجه به جهت عسر و حرج.....	۹۸
۵۷. درخواست طلاق زن به استناد وکالتنامه رسمی.....	۹۸
۵۸. حق طلاق زن در صورت ازدواج مجدد مرد با مجوز دادگاه.....	۹۹
۵۹. ماهیت طلاق حاکم یا طلاق قضائی.....	۱۰۱
۶۰. طرح دعوای مجدد جهت تتفییذ حکم طلاقی که در خارج از کشور جاری شده.....	۱۰۳
۶۱. امکان واگذاری داوری در امر طلاق به مؤسسات دولتی و خصوصی.....	۱۰۴
۶۲. الزام به حضور داوران در همه انواع طلاق.....	۱۰۵
۶۳. اثبات ادعای رجوع در طلاق رجعی.....	۱۰۶
۶۴. ایجاد مزاحمت زوج برای زوجه بعد از طلاق رجعی و سپری شدن سه طهر.....	۱۰۷
۶۵. تحلیلی در انواع طلاق.....	۱۰۸
۶۶. ماهیت طلاقی که دادگاه با احرار عسر و حرج یا به علت تخلف زوج از شرایط ضمن عقد صادر کرده.....	۱۱۰
۶۷. طلاق قضائی غیر رجعی در حکم بائی است.....	۱۱۱
۶۸. جواز احکام صادره طلاق در محاکم کشورهای خارجی و نحوه اجرای آن.....	۱۱۳

۶۹. اثر طلاق در استرداد هدایای مربوط به زوجین.....	۱۱۴
۷۰. قانون حاکم بر احوال شخصیه زن ایرانی که دارای شوهر خارجی است.....	۱۱۷
۷۱. تکلیف طلاق ثبت شده در دفترخانه پس از رجوع به عوض در طلاق خلع.....	۱۱۹
۷۲. تحقیق وکالت در طلاق زوجه به استناد شرایط ضمن عقدنامه.....	۱۲۰
۷۳. ضرورت تعیین داور برای زوج غایب در پرونده طلاق.....	۱۲۱
۷۴. تعیین داور در دعوای طلاق به لحاظ عسر و حرج.....	۱۲۲
۷۵. تعیین داور در طلاق به درخواست زوجه.....	۱۲۴
۷۶. ابقاء حق وکالت در طلاق برای زوجه پس از رجوع زوج در طلاق رجعی.....	۱۲۵
۷۷. اعطای وکالت مطلق در طلاق.....	۱۲۸
۷۸. بار اثبات دعوا در مورد مدخله با غیر مدخله بودن زوجه.....	۱۲۹
۷۹. قبول بذل حق و حقوق زوجه در صدور حکم طلاق غایبی.....	۱۳۰
۸۰. تأثیر بذل کلی یا جزئی از حقوق زوجه در هنگام اجرای صیغه طلاق.....	۱۳۱
۸۱. امتناع زوج از حضور در دفترخانه.....	۱۳۲
۸۲. تفویض اجرای صیغه طلاق به دفترخانه.....	۱۳۴
۸۳. تکلیف دادگاه نسبت به وقوع طلاق‌های غیررسمی.....	۱۳۵
۸۴. انصراف یکی از زوجین پس از صدور حکم طلاق توافقی.....	۱۳۷
۸۵. طلاق در صورت عدم امکان اجبار زوج به پرداخت نفقة.....	۱۳۸
۸۶. اجرای صیغه طلاق و تأديه حقوق شرعی و فلانونی.....	۱۴۰
۸۷. قبل تجدیدنظر بودن آرای صادره در مورد طلاق.....	۱۴۲
۸۸. حکم طلاق غایبی.....	۱۴۳
۸۹. اجرای حکم طلاق غایبی با اخذ تأمین.....	۱۴۶
۹۰. وجه تمایز طلاق در صورت مجھول المکان و غایب مفقودالاثر بودن زوج.....	۱۴۷
۹۱. اقامه دعوای الزام به ثبت واقعه طلاق با توجه به احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم.....	۱۴۹
۹۲. ضرورت وجود کراحت و عدم استمرار رابطه زوجیت در طلاق خلع.....	۱۵۱
۹۳. صدور حکم قبلی به رد یا بطلان دعوای طلاق به لحاظ عسر و حرج مانع از طرح دعوای طلاق خلع نیست.....	۱۵۳
۹۴. آثار وکالت در توكیل تفویضی به زوجه پس از حکم طلاق رجعی.....	۱۵۵
۹۵. طلاق معلق به شرط.....	۱۵۷
۹۶. اجرای صیغه طلاق به صرف گواهی.....	۱۵۸
۹۷. سلب حق رجوع به زوجه در ایام عده در طلاق رجعی.....	۱۵۹
۹۸. ازدواج در ایام عده وفات.....	۱۶۰

۹۹. محل سکونت زوجه در ایام عده.....	۱۶۱
۱۰۰. نگه داشتن عده همسر غایب مفقودالاثر بدون تقاضای طلاق.....	۱۶۳
۱۰۱. صدور قرار ارجاع امر به داوری در پروندهای گواهی عدم امکان سازش.....	۱۶۵
۱۰۲. ازدواج دوم زوج و گواهی عدم امکان سازش.....	۱۶۶
۱۰۳. عدم حضور زوج در دفترخانه جهت اجرای صیغه طلاق پس از صدور گواهی عدم امکان سازش.....	۱۶۹
۱۰۴. تقاضای صدور گواهی عدم امکان سازش به لحاظ عسر و حرج و با توافق زوج.....	۱۷۱
۱۰۵. ضرورت اخذ نظر پزشکی قانونی مبنی بر عدم بارداری زوجه جهت صدور گواهی عدم امکان.....	۱۷۴
۱۰۶. معرفی زوجه به پزشکی قانونی و عدم ارائه گواهی عدم حمل.....	۱۷۵
۱۰۷. وضعیت گواهی عدم امکان سازش پس از رجوع زن به مهر.....	۱۷۶
۱۰۸. ارجاع دعاوی خانواده به اداره بهزیستی.....	۱۷۶
۱۰۹. منظور از جهات شرعی در قانون اعتبار گواهی عدم امکان سازش.....	۱۷۷
۱۱۰. اعسار از پرداخت حقوق زوجه پس از صدور گواهی عدم امکان سازش.....	۱۷۸
۱۱۱. اعلامی بودن گواهی عدم امکان سازش.....	۱۸۰
۱۱۲. عطف به ماسبق شدن قوانین شکلی در رابطه با مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش.....	۱۸۱
۱۱۳. صدور گواهی عدم امکان سازش بدون ارجاع امر به داوری.....	۱۸۳
۱۱۴. عدم انتفاعی شروط ضمن عقد در صورت عدم ثبت گواهی عدم امکان سازش یا تعقیب موضوع در مهلت مقرر.....	۱۸۴
۱۱۵. تقاضای صدور گواهی عدم امکان سازش توسط همسر اول و دوم در صورت ازدواج زوج در.....	۱۸۶
۱۱۶. اجرای بند «ب» قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش جهت اجرای صیغه طلاق.....	۱۸۸
۱۱۷. مطالبه خسارت دادرسی در دعاوی گواهی عدم امکان سازش.....	۱۹۰
۱۱۸. ضرورت اتخاذ تصمیم در خصوص امور مالی زوجین در صدور گواهی عدم امکان سازش.....	۱۹۲
۱۱۹. اصلاح رأی در مرحله تجدیدنظر نسبت به حل و فصل مسائل مالی و تکلیف سرپرستی فرزندان پس از طلاق.....	۱۹۳
۱۲۰. نقاوت گواهی عدم امکان سازش و حکم طلاق از لحاظ ماهیت.....	۱۹۴
۱۲۱. اعتراض به گواهی عدم امکان سازش غایبی.....	۱۹۶
۱۲۲. ماهیت حقوقی نحله.....	۱۹۸
۱۲۳. استحقاق زوجه به اجرتالمثل در غیر موارد طلاق.....	۲۰۰
۱۲۴. مدعی و منکر در اثبات شرایط بند «الف» تصریه ۶ ماده واحده مربوط به طلاق.....	۲۰۱
۱۲۵. سلب حق حضانت در صورت ازدواج زن.....	۲۰۳
۱۲۶. توافق زوجین هنگام طلاق در خصوص حضانت فرزندان و صلح مهر.....	۲۰۵
۱۲۷. نفقة ایام گذشته اقارب.....	۲۰۶

۱۲۸	توافق زوجین در خصوص نفقة فرزندان در طلاق نامه.....
۲۰۸	
۲۱۱	مبحث دوم: نظریات مشورتی در قالب پرسش و پاسخ.....
۲۱۱	
۱.	دادگاه صالح برای رسیدگی به دعوای طلاق توافقی.....
۲۱۱	
۲.	میزان حق الوکاله دعاوی کیفری و دعاوی خانوادگی و دعاوی غیرمالی و میزان تمبر مالیاتی.....
۲۱۱	
۳.	موافقت قاضی مشاور شورای حل اختلاف با قرار عدم صلاحیت شورای، اظهارنظر در ماهیت دعوا نیست.....
۲۱۲	
۴.	حکم حضوری و غیابی.....
۲۱۲	
۵.	ضمانت اجرای عدم پرداخت هزینه داوری از سوی خواهان طلاق.....
۲۱۳	
۶.	عدم اجرای آراء قابل فرجام فقط با رعایت تبصره های «الف» و «ب» ماده ۳۸۶ قانون آیین دادرسی مقدور است.....
۲۱۴	
۷.	حکم غیابی طلاق مشمول تبصره ۲ ماده ۳۰۶ ق.ا.د.م. مشمول حکم مذبور است.....
۲۱۵	
۸.	همسر زوج مفقودالاثر با انقضای چهار سال می تواند در خواست طلاق نماید.....
۲۱۵	
۹.	زوج با وجود داشتن حکم طلاق می تواند تا انقضای مدت عده از اجرای آن خودداری کند.....
۲۱۶	
۱۰.	اموالی نظیر ارث از شمول قاعده تعلق دارایی شوهر تا نصف به زوجه مطلقه خارج است.....
۲۱۶	
۱۱.	در غیبت زوج، برای ثبت طلاق ارائه شناسنامه زوج از ناحیه زوجه ضرورت ندارد.....
۲۱۷	
۱۲.	تعیین داوران در امر طلاق الزامي است.....
۲۱۷	
۱۳.	شرط تنصیف دارایی در صورتی است که طلاق ناشی از تخلف زن نباشد.....
۲۱۸	
۱۴.	در صورت رجوع زوجه به مبدل در طلاق خلع، چنانچه زوج متقابلاً رجوع نکند.....
۲۱۹	
۱۵.	مادام که مهریه و نفقة زوجه پرداخت نشده ثبت طلاق مقدور نیست.....
۲۲۰	
۱۶.	در صورت غایب بودن زوج یا زوجه ارجاع به داوری متنفی است.....
۲۲۰	
۱۷.	گواهی اسکان زوجه مطلقه رجعیه در خانه مشترک وقتی است که زوجه قبلاً در منزل مشترک.....
۲۲۱	
۱۸.	در طلاق رجعی، زوج حق دارد بدون حضور زوجه، نسبت به رجوع اقدام کند.....
۲۲۲	
۱۹.	دادگاه در صورت احرار وقوع طلاق در خارج از دادگاه، حاکم به وقوع آن خواهد داد.....
۲۲۲	
۲۰.	کراحت زوجه به تنها بی موجب عسر و حرج برای طلاق نیست.....
۲۲۳	
۲۱.	تعیین داور زن برای اجرای مقررات مربوط به طلاق بلاشکال است.....
۲۲۴	
۲۲.	ید زوجین نسبت به اموال مشترک امانی است.....
۲۲۴	
۲۳.	حکم قطعی طلاق لازماً جرأت و لی گواهی عدم امکان سازش تابع شرایطی است.....
۲۲۶	
۲۴.	نشوز زوج در قوانین پیش بینی نشده در صورتی که از موارد عسر و حرج باشد زوجه می تواند تقاضای طلاق کند.....
۲۲۷	
۲۵.	حکم قطعی به طلاق مدت ندارد ولی گواهی قطعی شده عدم سازش دارای سه ماه مهلت است.....
۲۲۸	
۲۶.	طلاق فرع بر اثبات ازدواج است و اثبات ازدواج با اقرار طرفین نیز ممکن است.....
۲۲۸	

۲۷. در مورد طلاق بهاییان نیز ارجاع به داوری و صدور گواهی عدم امکان سازش ضرورت دارد.....
۲۲۹
۲۸. در صورت عدم معرفی داور دادگاه رأساً از بین افراد واجد شرایط اقدام به تعیین داور خواهد کرد.....
۲۲۹
۲۹. مراجعته به دادگاه و ارجاع امر به داوری برای اقلیت‌های مذهبی نیز لازم‌الرعایه است.....
۲۳۰
۳۰. در صورت انصراف زوج از طلاق، زوجه نمی‌تواند از گواهی عدم امکان سازش استفاده نماید.....
۲۳۰
۳۱. طلاق به علت عسر و حرج بائن است.....
۲۳۱
۳۲. در مورد حق درخواست طلاق از ناحیه زوجه، فرقی بین ازدواج موقت و دائم زوج با همسر دیگر
نیست.....
۲۳۱
۳۳. چنانچه زوج مجنون بوده و زوجه قیم وی باشد زوجه برای درخواست طلاق قبلاً باید از سمت
قیوموت استعفا دهد و سپس تقاضای فسخ نکاح بنماید.....
۲۳۲
۳۴. اجازه دادگاه به زوج برای ازدواج مجدد موجب عدم استفاده زوجه از شرط مندرج در قباله نکاییه
برای وکالت در طلاق نمی‌شود.....
۲۳۳
۳۵. صرف کراحت و بدل مهریه موجب صدور حکم طلاق نیست مگر عسر و حرج زوجه ثابت شود.....
۲۳۴
۳۶. اجرای صیغه طلاق موکول به پرداخت حقوق شرعی و قانونی زوجه از جمله مهریه و نفقة است..
۲۳۴
۳۷. مطالبه بخشی از دارایی زوج به هنگام اجرای صیغه طلاق موافق قانون نیست.....
۲۳۵
۳۸. اجازه طلاق با الزام زوج به طلاق یا صدور حکم به طلاق دو بحث متفاوت می‌باشند.....
۲۳۶
۳۹. در مواردی که دادگاه حکم الزام زوج به طلاق زوجه را صادر می‌کند،.....
۲۳۷
۴۰. زوجه در صورتی می‌تواند مطالبه اجرت‌المثل نماید که زوج خواهان طلاق باشد.....
۲۳۷
۴۱. تعیین مدت اعتبار گواهی عدم و اجرای طلاق.....
۲۳۸
۴۲. رسیدگی به دادخواست طلاق توافقی از جانب زوجین به وسیله وکیل.....
۲۳۹
۴۳. در صورتی که با احراز عسر و حرج طلاق واقع شود، این طلاق بائن است.....
۲۴۰
۴۴. حکم طلاق مشمول مهلت سه ماهه موضوع قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش
نیست.....
۲۴۱
۴۵. صدور گواهی عدم امکان سازش بدون رعایت قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق، قانونی نیست.
۲۴۱
۴۶. در ازدواج دائمی اقرار زوجین که به‌طور رسمی باشد کافی است.....
۲۴۲
۴۷. زوجه می‌تواند به وکالت از زوج برای صدور اجازه گواهی عدم امکان سازش به دادگاه مراجعته کند.
۲۴۳
۴۸. وکیل زوج یا زوجه باید از وکلای دادگستری باشد.....
۲۴۴
۴۹. در مورد طلاق اقلیت‌های مذهبی رعایت عادات و قواعد مسلمه الزامی است.....
۲۴۴
۵۰. تفاوت طلاق ناشی از عسر و حرج با طلاق خلع.....
۲۴۵

۵۱. انقضای ۴ سال از تاریخ مودالاً ترافق شدن زوج کافی برای درخواست طلاق از ناحیه زوجه است..	۲۴۶
۵۲. وکالت ضمن عقد نکاح تا زمانی که عقد نکاح یا وکالت به طرق قانونی منحل نشده معتبر است.	۲۴۷
۵۳. زوجه در صورتی می‌تواند مطالبه اجرتالمثل نماید که زوج خواهان طلاق باشد.....	۲۴۷
۵۴. در مورد کارهایی که به عهده زوجه نیست و با عدم تبع انجام می‌دهد مستحق دریافت.	۲۴۸
۵۵. گواهی عدم امکان سازش در مورد زن و شوهر یهودی	۲۴۹
۵۶. رسیدگی به اصل طلاق.....	۲۵۰
۵۷. اجازه طلاق.....	۲۵۱
۵۸. مراد از اجبار به طلاق محکوم کردن زوج به طلاق است.....	۲۵۲
۵۹. حکم دادگاه مدنی خاص مبنی بر اجازه ثبت طلاق قابل تجدیدنظر است.....	۲۵۲
۶۰. ترک خانواده.....	۲۵۳
۶۱. ازدواج ثبت نشده و تقاضای طلاق آن.....	۲۵۴
۶۲. حکم به اجبار زوج به طلاق.....	۲۵۴
۶۳. توافق زوجین در طلاق.....	۲۵۴
۶۴. حکم به اجبار زوج به طلاق.....	۲۵۵
۶۵. در صورت تقاضای طلاق از طرف زوج، پس از رسیدگی اجازه طلاق داده می‌شود.....	۲۵۵
۶۶. گواهی عدم امکان سازش قبل از ایقاع طلاق برای کلیه اتباع ایران.....	۲۵۶
۶۷. اختلاف در اصل نکاح و طلاق و صلاحیت دادگاه.....	۲۵۷
۶۸. گواهی عدم امکان سازش.....	۲۵۸
۶۹. در مورد غائب مفقودالاً، دادگاه حکم طلاق می‌دهد نه گواهی عدم امکان سازش.....	۲۵۹
۷۰. حکم طلاقی که در غیاب یکی از زوجین.....	۲۵۹
۷۱. ثبت طلاق ایرانیان غیرشیعه.....	۲۶۰
۷۲. ثبت طلاق در دفاتر کنسولی در صورت تراضی زوجین.....	۲۶۰
۷۳. در صورتی که نسبت به حکم دادگاه خارجی در مورد طلاق.....	۲۶۱
۷۴. در صورت امتناع زوج از اجرا حکم طلاق نماینده دادگاه با امضاء دفاتر مربوطه آن را به موقع اجرا می‌گذارد.....	۲۶۲
۷۵. اثر طلاق واقع شده در ایران در کشور متبوع زن.....	۲۶۲
۷۶. ارائه دادخواست اعسار یا تقسیط در حین دادخواست طلاق.....	۲۶۴
۷۷. حق وکالت در طلاق برای زوجه در صورت جنون زوج.....	۲۶۴
۷۸. صلاحیت دادگاه در دعواه طلاق.....	۲۶۵
۷۹. تعیین داور در طلاق وکالتی و طلاق عسر و حرج.....	۲۶۶
۸۰. جمع تنصیف دارایی زوج با اجرتالمثل ایام زندگی مشترک زوجه	۲۶۷

۸۱. عدم حضور زوج در دفترخانه برای طلاق توافقی پس از صدور رأی.....	۲۶۸
۸۲. ارجاع گواهی‌های عدم امکان سازش توافقی جهت سازش به داوری و یا مراکز مشاوره.....	۲۶۹
۸۳. خوداری زوج از انجام تعهدات در گواهی عدم امکان سازش.....	۲۷۰
۸۴. امتناع زوجه از حضور در پزشکی قانونی جهت احراز وجود جنین یا عدم وجود جنین در پرونده طلاق.....	۲۷۱
۸۵. تعیین تکلیف حقوق مالی زوجه در دادخواست طلاق.....	۲۷۲
۸۶. درخواست نحله در صورتی که طلاق به درخواست زوجه نباشد.....	۲۷۳
۸۷. مجھول المکان بودن زوج و امتناع از مراجعته به دفتر طلاق.....	۲۷۴
۸۸. شمول ماده ۳۵ قانون حمایت خانواده در خصوص طلاق به درخواست زوج یا طلاق توافقی.....	۲۷۵
۸۹. منظور از «حکم طلاق» مذکور در ماده ۳۳ قانون حمایت خانواده مصوب ۹۱/۱۲/۱.....	۲۷۶
۹۰. رعایت ماده ۲۹ قانون حمایت خانواده مصوب ۹۱ در خصوص طلاق.....	۲۷۷
پرسش و پاسخ های دعواهی تمکین.....	۲۷۹
مبحث اول: نشستهای قضائی در قالب پرسش و پاسخ	۲۸۱
۱. مرجع رسیدگی به دعواهی تمکین در صورتی که زوجه در منزل زوج ساکن نباشد.....	۲۸۱
۲. قابلیت اجرایی گواهی عدم امکان سازش در امور مالی و غیرمالی.....	۲۸۲
۳. ازدواج مجدد زوج با عدم تمکن مالی.....	۲۸۴
۴. شرط نفوذ نکاح صغیر توسط ولی.....	۲۸۵
۵. استفاده زوجین از حق حبس در مقابل درخواست تمکین.....	۲۸۶
۶. اجرایی بودن حکم تمکین.....	۲۸۷
۷. تمکین در مقابل ارث بردن در عقد موقت.....	۲۸۸
۸. اخذ کل مهر و عدم تمکین زوجه.....	۲۸۸
۹. استفاده از حق حبس در تمکین مجدد.....	۲۸۹
۱۰. مطالبه تمام مهر قبل از نزدیکی.....	۲۹۰
۱۱. الزام ورشکسته به پرداخت نفقة زوجه.....	۲۹۱
۱۲. نفقة زوجه در صورت عدم تمکین او به لحاظ نداشتن امنیت.....	۲۹۳
۱۳. نفقة زن در صورت عدم تمکین او به لحاظ نداشتن امنیت.....	۲۹۴
۱۴. شروط لازم برای پرداخت نفقة.....	۲۹۵
۱۵. مطالبه نفقة با توجه به اعمال حق حبس بهقصد متارکه.....	۲۹۶
مبحث دوم: نظریات مشورتی در قالب پرسش و پاسخ	۲۹۸
۱. پرداخت هزینه زایمان با وجود تمکین یا نشوуз زن.....	۲۹۸
۲. نتیجه و اثر عدم اجرای حکم تمکین.....	۲۹۹

۳. اجرای حکم الزام به تمکین در خارج از کشور	۲۹۹
۴. اثبات عدم تمکین برای عدم پرداخت نفقة	۳۰۰
۵. نحوه اجرای حکم به تمکین با توجه به متن حکم	۳۰۱
۶. ازدواج مجدد زوج بر اثر عدم تمکین زوجه	۳۰۱
۷. عدم رد درخواست تمکین به علت سکونت نکردن زوجه در منزل پدر و مادر	۳۰۲
۸. قابل تجدیدنظر بودن دعاوی مالی	۳۰۲
۹. نشوز زوج و عدم ایهای وظایف و تکالیف	۳۰۳
۱۰. شرط ضمن عقد بین زوج و همسر اول مبنی بر عدم انتخاب همسر دوم	۳۰۳
۱۱. عدم تمکین و نشوز زن به علت سکونت در محلی غیر از منزل شوهر	۳۰۴
۱۲. کیفیت اجرای حکم تمکین در داخل کشور	۳۰۵
۱۳. مسئولیت کیفری زوج به دلیل امتناع از پرداخت نفقة زوجه‌ای که قانوناً مجاز به عدم تمکین قوانين و مقررات دعاوی خانواده	۳۰۵
قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱	۳۰۹
آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده ۱۳۹۱	۳۲۶
قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۵۳	۳۴۴
آیین‌نامه قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۵۳	۳۵۵
از قانون مدنی	۳۵۸
قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بد‌سرپرست	۳۶۱
قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	۳۷۱
منابع و مأخذ	۳۷۳

مقدمه

معمولًاً رویه عملی دادگاهها در استنباط از قوانین و مقررات در جهت انطباق با مصاديق واقعی تا حدودی با آنچه در کلاس‌های تئوریک دانشگاهها به دانشجویان حقوق آموزش داده می‌شود، متفاوت است البته روند آموزشی و طریق ارائه مطالب در کلاس‌های درسی هم به شکلی است که برای طی مراحل تحصیلی صرف مطالعه و پاسخ به سؤالات بهصورت تئوری و بدون تطبیق با مصاديق عملی کفایت می‌کند. به این ترتیب معمولًاً چون امکان انجام کار عملی حین تحصیل در دانشگاه برای دانشجویان این رشتہ وجود ندارد فارغ‌التحصیلان وقتی مشغول به کار می‌شوند با کمبود آگاهی و اطلاعات از رویه قضائی و شیوه استدلال و استنباط عملی دادگاهها مواجه هستند؛ لیکن اهمیت آگاهی از رویه قضائی با اشتغال به کار و فعالیت بر هیچ فارغ‌التحصیل حقوقی پوشیده نیست. بی‌تردید تنها منبع آموزش عملی وکالت، قضاآفت و به‌طورکلی رشتہ حقوق، قبل از حضور عملی در دادگاهها و جلسات رسیدگی، رویه‌های قضائی می‌باشد؛ به عبارت دیگر، مطالعه تصمیمات، پرسش و پاسخ‌ها و اختلاف‌نظرهای کسانی که هر روز بهصورت عملی در حال انطباق قوانین با مصاديق واقعی هستند می‌تواند اطلاعات کاربردی و عملی را در اختیار خوانندگان قرار دهد.

اگرچه فارغ‌التحصیلان حقوق بیش از سایرین به مطالعه رویه قضائی نیازمند هستند؛ اما هیچ قشری از جامعه بزرگ رشتہ حقوق قضائی بی‌نیاز از مطالعه و تحقیق و تفحص در این حوزه علمی نمی‌باشد؛ زیرا رویه قضائی درواقع محرك رشتہ حقوق است که دائم در حال تغییر و تحول می‌باشد و غفلت از این حوزه موجب عقب‌ماندگی از علم واقعی حقوق و جامعه حقوقدانان خواهد شد. از این رو ناشران تخصصی این حوزه، هرکدام به طریقی نسبت به جمع‌آوری و انسجام‌بخشی به مطالب و موضوعات راجع به رویه قضائی اقدام می‌کند که انتشارات چراغ دانش نیز در همین راستا و برای انجام بخشی از وظایف فرهنگی خود در نظر دارد نسبت به تدوین و جمع‌بندی مطالب رویه قضائی بهصورت منظم و منحصر به‌فرد با ویژگی‌های مخصوص برای هر دعوا طی یک کتاب جداگانه بهصورت کاربردی و با دسترسی آسان به مطالب هر دعوا اقدام نماید؛ لذا در راستای تأمین این هدف، مجموعه‌ای از کتاب‌ها تحت عنوان کلی «دعاوی در قالب پرسش و پاسخ‌ها» که شامل موارد زیر است تدوین و تألیف خواهد شد:

۱. نشست‌های قضائی؛

۲. نظریه‌های مشورتی؛

۳. قوانین و مقررات مرتبط با موضوع؛

«گروه پژوهشی» انتشارات مفتخر خواهد شد از تجربیات، آراء و سایر مطالب حقوقی موجود نزد اساتید، وکلا، حقوقدانان و سایر همکاران در راستای مفیدتر شدن مجموعه در چاپ‌های بعدی استفاده نماید. لذا موجب خرسندی خواهد بود که خوانندگان عزیز از هر صنف ضمن ارسال انتقادات و پیشنهادات خود در مورد هر کدام از موضوعات به صورت (کتبی یا از طریق ایمیل یا تلفنی) ما را در پربار کردن مجموعه حاضر یاری فرمایند.

مدیر مسئول انتشارات

کتاب اول

پرسش و پاسخ های دعاوی طلاق

مبحث اول: نشست‌های قضائی در قلب پرسش و پاسخ

۱. واخواهی زوج از حکم غیابی طلاق

پرسش: حکم (طلاق) یا گواهی عدم امکان سازش به‌طور غیابی و به لحاظ مجھول المکان بودن زوجه صادر و مراتب و مراحل قانونی از جمله نشر آگهی و ... طی شده است. پس از قطعیت دادنامه حکم اجرا شده و زوجه در ایام عده به سر می‌برد، چنانچه زوج به طریقی از این امر مطلع شود آیا می‌تواند واخواهی کند و در صورت مثبت بودن پاسخ چه تأثیری در حکم و صیغه طلاق (که جاری شده و خلع نیز بوده) خواهد داشت؟^۱

نظر اکثریت

واخواهی یک حق قانونی برای محکوم‌علیه است. در صورتی که حکم غیابی ابلاغ واقعی به محکوم‌علیه غایب نشده باشد و وی مدعی عدم اطلاع از مفاد رأی باشد می‌تواند دادخواست واخواهی به دادگاه صادرکننده حکم غیابی تقدیم کند دادگاه موظف است خارج از نوبت در این مورد رسیدگی کند در صورت صدور قرار قبول دادخواست، قرار مذکور چنانچه حکم اجرا نشده باشد مانع اجرای حکم خواهد بود و در فرض سؤال حکم طلاق اجرا شده است. دادگاه پس از رسیدگی به دلایل واخواهی چنان چه اعتراض واخواه را وارد تشخیص دهد:

۱. چون حکم بدوى غیابی، اجرا و صیغه طلاق جاری شده و واقعه طلاق در دفتر طلاق به ثبت رسیده است، دادگاه باید ضمن نقض حکم معتبر عنه حکم به ابطال وقوع طلاق

۱. نشست قضائی دادگستری بندر انزلی، فروردین ۱۳۸۶.

جاری و ثبت شده صادر کند. حکم صادره نیز باید پس از قطعیت به دفتر طلاق جهت اجرا ارسال شود.

۲. صیغه شرعی طلاق جاری شده و واقعه طلاق رسمًا ثبت شده است، لذا دادگاه در صورت ندانستن اعتراض واخواه صرفاً باید نسبت به نقض دادنامه معتبرض عنه اقدام کند و ابطال واقعه طلاق که رسمًا در دفتر طلاق به ثبت رسیده منوط به دادن دادخواست جداگانه است.

نظر اقلیت

ماده ۸ قانون حمایت خانواده موارد صدور گواهی عدم امکان سازش را برشمرده است از جمله آن مواردی است که هریک از زوجین زندگی خانوادگی را ترک کند. در فرض مورد سؤال زوج زندگی خانوادگی را ترک کرده و مجھول المکان است، لذا در این گونه موارد گواهی عدم امکان سازش صادر می‌شود نه حکم طلاق و طبق ماده ۱۹ قانون مرقوم تصمیم دادگاه در موارد صدور گواهی عدم امکان سازش قطعی است. وفق ماده واحده قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش، مدت اعتبار گواهی مذکور ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ است چنانچه ظرف مدت مذکور گواهی عدم امکان سازش صادر شده به دفتر طلاق تسلیم نشود از اعتبار ساقط خواهد بود؛ بنابراین، در فرض مورد سؤال گواهی عدم امکان سازش صادر می‌شود نه حکم طلاق با توجه به موارد معنونه قطعی بوده و قابل واخواهی و تجدیدنظرخواهی نیست.

نظر کمیسیون نشست قضائی (۴) مدنی

مطابق مقررات ماده ۳۰۵ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی محکوم‌علیه غایب حق دارد به حکم غیابی اعتراض کند و دادگاه صادرکننده حکم غیابی مکلف به رسیدگی است. دادرس دادگاه با رسیدگی‌های لازم در صورتی که واخواهی زوج را موجه تشخیص و گواهی صادره به عدم امکان سازش را مخدوش بداند، می‌تواند با

نقض دادنامه بدوی حکم به ابطال دعوای زوجه بددهد. لیکن در صورتی که حکم طلاق به وسیله دادگاه اجرا و واقعه طلاق به ثبت رسیده باشد، با توجه به حکم اخیرالصدور، زوج می‌تواند بهموجب دادخواست ابطال واقعه طلاق را از دادگاه بخواهد و دادگاه هم بر حسب تقاضای وی اقدام به رسیدگی خواهد کرد.

۲. اصلاح رأی طلاق خلعی

پرسش: یکی از محاکم در مقام رسیدگی به دادخواست طلاق، اقدام به صدور طلاق خلعی کرده است؛ لیکن در متن رأی، به میزان بذل مهر و وضعیت فرزندان اشاره‌ای نکرده است. آیا این مورد، از موارد اصلاح رأی است یا از موارد تذکر و اعلام اشتباه توسط قاضی؟^۱

نظر اول

با توجه به تبصره ۳ ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب سال ۱۳۷۱، در یک حکم طلاق می‌باید وضعیت مهر، نفقة، جهاز، حضانت فرزندان و نحوه ملاقات طرفین با فرزند مشخص شود. لذا به نظر می‌رسد این رأی قابلیت اجرایی نداشته باشد و هیچ محضری آن را اجرا نکند، در عین حال ماهیتاً رسیدگی صحیح انجام شده و مورد از موارد نقض است.

نظر دوم

موارد اصلاح رأی در ماده ۳۰۹ (قانون آیین دادرسی مدنی) احصا شده است و موضوع مورد بحث از موارد اصلاح رأی نیست بلکه رأی به حدی دچار ایراد است که نیاز به رسیدگی دارد. به نظر می‌رسد که مورد از موارد تذکر به قاضی صادرکننده رأی و نقض باشد.

۱. نشست قضائی دادگستری فریمان، اردیبهشت ۱۳۸۰.

نظر سوم

دادگاه صرفاً در حدود ماده ۳۰۹ اقدام به اصلاح رأی می‌کند و این موارد هم عموماً به تشکیل جلسه دادرسی نیاز ندارد و خود دادگاه رأساً اقدام می‌کند. ولی در پرونده موضوع بحث چون حضانت فرزند مشخص نشده است و برای تعیین تکلیف درباره آن باید جلسه دادرسی تشکیل شود، طبعاً این مورد از موارد اصلاح رأی نیست و از موارد تذکر به قاضی و اعلام اشتباہ است.

نظر کمیسیون نشست قضائی (۷)

همان‌طوری که در تبصره‌های ذیل ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب سال ۷۱ ذکر شده است، دادگاه به هنگام صدور حکم بر وقوع طلاق مکلف است که چگونگی پرداخت و یا بذل مهر و نحوه حضانت و سرپرستی فرزندان زوجین را به نحو روشن و مشخص تعیین نماید و عدم ذکر موارد یاد شده در ماده واحده اشعاری که مستلزم رسیدگی قضائی است، از جمله موارد احصا شده در ماده ۳۰۹ قانون آیین دادرسی مدنی در مبحث اصلاح حکم نیست.

۳. تصمیم دادگاه تجدیدنظر در مواردی که در مرحله بدوی به خواسته خواهان

توجهی نشده

پرسش: اگر در گواهی عدم امکان سازش صادره از سوی شعبه بدوی، دادگاه علی‌رغم تقاضای زوجه در خصوص حق نحله یا اجرتالمثل یا نفقة زمان عده در گواهی صادره اظهارنظر نکند و حسب مورد زوج یا زوجه نسبت به حکم صادره تقاضای تجدیدنظرخواهی کنند آیا دادگاه تجدیدنظر می‌تواند این امور را در حکم خود لحاظ کند؟ به هر حال تکلیف دادگاه تجدیدنظر چیست؟^۱

نظر اکثریت

نظر به اینکه به دلالت ماده ۱ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۵۳ رسیدگی به امور در صلاحیت دادگاه خانواده در تمام مراحل دادرسی بدون رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی است و چون این قانون، خاصی است و مقررات قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی نیز رسیدگی به دعاوی خانوادگی را تابع تشریفات آیین دادرسی مدنی ندانسته است و مقررات عام قانون آیین دادرسی مدنی نیز نمی‌تواند ناسخ مقررات مندرج در ماده ۱ قانون حمایت خانواده باشد و مضافاً آنکه تعیین تکلیف حق نفقة، حضانت فرزندان مشترک و تعلق یا عدم تعلق نحله و یا اجرتالمثل در گواهی عدم امکان سازش در واقع از متفرعات گواهی عدم امکان سازش است و جهت اجرای صیغه طلاق نیاز به تعیین تکلیف این امور است و به عبارت دیگر، ادعای جدید و جدأگانه محسوب نمی‌شود لهذا به تجویز مقررات فوق الذکر و همچنین وحدت ملاک ماده ۳۶۰ و ۳۶۲ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی دادگاه تجدیدنظر باید این امور را در حکم خود لحاظ نماید.

۱. نشست قضائی دادگستری ایلام، دی ۱۳۸۱.

نظر اقلیت

نظر به اینکه مقررات آیین دادرسی مدنی در دعاوی خانوادگی نیز لازم‌الرعایه است و ماده ۳۴۹ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی دادگاه تجدیدنظر را فقط صالح به رسیدگی در خصوص آنچه مورد تجدیدنظرخواهی است و در مرحله نخستین مورد حکم قرار گرفته، دانسته است و این امور در مرحله بدوی مورد حکم قرار نگرفته‌اند؛ لهذا دادگاه تجدیدنظر صلاحیت اظهارنظر در این خصوص را ندارد و زوجه می‌تواند به صورت تقدیم دادخواست جداگانه از دادگاه بدوی این امور را مطالبه نماید.

نظر کمیسیون نشست قضائی (۱)

اجرت‌المثل و نحله ایام زوجیت و نفقة ایام عده و مهریه از متفرعات لاینفک دعوای طلاق است که باید مورد لحقوق حکم واقع شود، چنانچه دادگاه حقوقی خانواده با صدور گواهی عدم امکان سازش در موارد فوق تعیین تکلیف نکرده باشد، دادگاه تجدیدنظر استان در صورت احراز صحت دعوای طلاق باید نسبت به نفقة ایام عده و حق نحله و یا اجرت‌المثل ایام زوجیت، تعیین تکلیف کرده آن را مورد حکم قرار دهد. لذا نظر اکثربت با توجه به جهات و مبانی مندرج در آن تأیید می‌شود.

۴. تعیین حقوق مالی زوجه در دادگاه تجدیدنظر در صورت صدور گواهی عدم

امکان سازش

پرسش: در صورتی که زوج از دادگاه تقاضای طلاق کند و حاضر به پرداخت حق و حقوق زوجه باشد و از طرفی زوجه نیز تقاضای حق و حقوق از جمله نفقة ایام گذشته، اجرت المثل و غیره را بکند و دادگاه بدوى فقط نسبت به خواسته طلاق گواهی عدم امکان سازش صادر نماید؛ ولی در مورد بعضی از حقوق مالی زوجه با اینکه مورد تقاضا بوده اظهارنظر نکند، سپس پرونده به لحاظ اعتراض به دادگاه تجدیدنظر ارسال کرد دادگاه تجدیدنظر چه تکلیفی دارد؟^۱

نظر اول

دادگاه تجدیدنظر مواجهه با تکلیفی نیست.

نظر دوم

دادگاه تجدیدنظر باید حکم را نقض و خود حکم صادر نماید.

نظر سوم

دادگاه تجدیدنظر باید حکم را تأیید به شعبه بدوى تذکر دهد.

نظر چهارم

دادگاه تجدیدنظر به لحاظ عدم اظهارنظر در دادگاه بدوى در مورد بعضی از حقوق رأی را ناقص تشخیص و پرونده را جهت اظهارنظر به دادگاه بدوى ارسال کند.

۱. نشست قضائی دادگستری قم، اسفند ۱۳۸۳.

نظر پنجم

چون تعیین حقوق زوجه از متفرعات رأی طلاق است دادگاه تجدیدنظر می‌تواند مطالبات زوجه را تعیین و رأی کامل را صادر و رأی را تأیید کند.

نظر کمیسیون نشست قضائی (قم)

به استناد تبصره ۳ ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق، اجرای صیغه طلاق و ثبت آن در دفتر زوج مکلف به تأیید حقوق شرعی و قانونی زوجه (اعم از مهریه، نفقه، جهیزیه و غیر آن) به صورت نقد است و تبصره همان قانون تعیین اجرتالمثل کارهایی که شرعاً به عهده زوجه نبوده را در صورت درخواست و داشتن شرایط مندرج در ذیل همان تبصره از تکالیف دادگاه می‌داند. بند «ب» تبصره ۶ در صورت نداشتن شرایط استحقاق اجرتالمثل، تعیین نحله را از طرف دادگاه الزامی دانسته است. در مورد سؤال درخواست طلاق از طرف مرد بوده و زوجه نیز حقوق خود را درخواست کرده است دادگاه بدوى در این قسمت اظهارنظری نکرده و تنها اقدام به صدور گواهی عدم امکان سازش کرده به این ترتیب با توجه به اینکه خواسته در دادخواست تقدیمی، صدور گواهی عدم امکان سازش بوده، اصل رأی که همانا صدور گواهی است به طور صحیح اصدر یافته است. دادگاه تجدیدنظر با تأیید رأی رأساً می‌تواند حقوق زوجه را تعیین کند این رأی قابل فرجام خواهی است و با عنایت به ماده ۳۸۶ قانون آیین دادرسی مدنی زوجه می‌تواند در صورت داشتن اعتراض از اجرای آن نیز جلوگیری کند تا رأی قطعی از مرجع عالی صادر شود و حق زوجه در این قسمت نیز تضییع نشود.

۵. اعتراض به رأی دادگاه بدوی به لحاظ عدم اتخاذ قصیم در خصوص مسائل مالی

پرسش: هرگاه دادگاه بدوی هنگام صدور گواهی عدم امكان سازش برخلاف تبصره های ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق درباره حل و فصل مسائل مالی و تأديه حقوق شرعی و قانونی زوجه تعیین تکلیف نکند و رأی مورد اعتراض زوجه واقع شود تکلیف دادگاه تجدیدنظر چیست؟^۱

نظر اکثریت

صدر گواهی عدم امكان سازش بدون تعیین تکلیف روابط مالی زوجین صحیح نیست و بر اساس مقررات ماده ۷ قانون آیین دادرسی مدنی به ماهیت هیچ دعوایی نمی‌توان در مرحله بالاتر رسیدگی کرد تا زمانی که در مرحله نخستین در مورد آن دعوا حکمی صادر نشده باشد؛ بنابراین، دادگاه تجدیدنظر تا زمانی که رأی بدوی تکمیل نشده باشد نمی‌تواند در تأیید یا نقض حکم طلاق اظهارنظر کند. در این صورت باید پرونده را با تصمیم اداری به دادگاه صادرکننده حکم عودت دهد تا حکم راجع به حقوق شرعی و قانونی زوجه و روابط مالی زوجین صادر و سپس به دادگاه تجدیدنظر ارسال شود تا مورد رسیدگی قرار گیرد.

نظر اقلیت

مقررات ماده واحده قانون اصلاح مقررات طلاق شرایطی را برای صدور گواهی عدم امكان سازش در نظر گرفته است که بر اساس آن دادگاه نمی‌تواند بدون تعیین تکلیف روابط مالی زوجین اذن اجرای طلاق را به زوج بدهد. چنین گواهی برخلاف مقررات صادر شده

۱. نشست قضائی دادگستری قم، آذر ۱۳۸۵.